

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 372/16 z powództwa K. P. przeciwko J. C. (1), o zapłatę:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od powódki K. P. na rzecz pozwanego J. C. (2) kwotę 5.834 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
3. odstąpił od obciążenia powódki K. P. kosztami sądowymi poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa;
4. nakazał zwrócić na rzecz powódki K. P. ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotę 700 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego uiszczonyj w dniu 26 września 2018 r., zaksięgowanej pod pozycją 500036700932.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając wydane orzeczenie w całości. Powódka wydanemu rozstrzygnięciu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art. 643 k.c. poprzez błędną jego wykładnię, polegającą na uznaniu, iż doszło do odbioru robót ze względu na fakt korzystania przez powódkę z przedmiotowego lokalu - w sytuacji gdy czynność odbioru składa się z elementu faktycznego oraz elementu wolicjonalnego (zależnego od woli), obejmującego oświadczenie zamawiającego (składane w sposób wyraźny lub dorozumiany), że dzieło zostało wykonane zgodnie z umową, zaś fakt korzystania z lokalu o tym nie przesądza zwłaszcza w sytuacji, gdy powódka celem zabezpieczenia dowodzenia swoich roszczeń nie może wykonać poprawienia wadliwych prac przed opiniowaniem przez biegłego;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ocenę wiarygodności i mocy dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego pozostającego w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania, względnie doświadczenia życiowego, a polegające na błędnym ustaleniu, iż:
 - a. powódka nie złożyła skutecznego oświadczenia o odstąpieniu od umowy z uwagi na niewskazanie zakresu żądanych zmian, w sytuacji gdy wezwanie do zmiany sposobu wykonania dzieła zawierało wskazanie stwierdzonych wad, zatem jego prawidłowa wykładnia obejmuje doprowadzenie wad do stanu zgodnego ze sztuką budowlaną,
 - b. powódka złożyła przedwczesne, a zatem nieskuteczne oświadczenie o odstąpieniu od umowy z uwagi na fakt, iż nie upłynął 14-dniowy termin wyznaczony pozwanemu w wezwaniu do zmiany sposobu wykonania dzieła, w sytuacji gdy przesyłka nigdy nie została podjęta przez pozwanego,
 - c. powódka wyprosiła pozwanego nie tolerując jego sposobu wykonania dzieła, w sytuacji, gdy miało to miejsce przed pisemnym wezwaniem do wykonania dzieła, zatem było to irrelewantne dla skuteczności złożonego później oświadczenia, wobec faktu pisemnego wezwania pozwanego do zmiany sposobu wykonania dzieła.

W związku z tak podniesionymi zarzutami skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania w tym zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego. Względnie zaś skarżąca wniosła o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania w tym zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Pozwany, w odpowiedzi na apelację, wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu, jako bezzasadna.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. W pierwszej kolejności Sąd II instancji odniesie się do podniesionych zarzutów naruszenie prawa procesowego, natomiast w dalszej kolejności zostaną omówione zarzuty dotyczące naruszenie przepisów prawa materialnego.

W ocenie Sądu Odwoławczego argumentacja Sądu I instancji przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazuje na to, że Sąd Rejonowy uchybił w niniejszej sprawie dyspozycji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób niewszechstronny oraz pozostający w sprzeczności z podstawowymi zasadami logiki i doświadczeniem życiowym poprzez uznanie, że nie doszło do skutecznego odstąpienia od umowy. Wbrew argumentacji Sądu Rejonowego całokształt okoliczności sprawy wskazuje, że powódka skutecznie odstąpiła od umowy o dzieło zawartej z pozwanym, nie mniej jednak powyższa odmienna ocena Sądu Okręgowego i tak nie mogła doprowadzić do zmiany wydanego w sprawie orzeczenia, co zostanie omówione w dalszej części uzasadnienia.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że w okolicznościach niniejszej sprawy istniały podstawy do odstąpienia od umowy. Powódka w czerwcu 2015 r., przerwała wykonywanie prac poprawkowych przez pozwanego, z uwagi na wadliwy sposób ich wykonania. Abstrahując od kwestii terminowości wykonania zleconych prac remontowych, nie ulega wątpliwości, że prace pozwanego, wykonane w ramach zawartej umowy o dzieło, nie były wykonane w sposób prawidłowy, co również potwierdza wydana w sprawie opinia biegłego, który stwierdził, że przy wykonaniu niektórych prac, nie zachowano prawidłowej kolejności oraz należytej staranności. Ponadto jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy powódka parokrotnie zwracała pozwanemu uwagę, wzywając go przy tym do dokonywania poprawek, ostatecznie powódka przerwała prace oraz nakazała pozwanemu opuszczenie mieszkania i zwrot kluczy.

W tym kontekście nie można podzielić stanowiska Sądu Rejonowego, że nastąpił odbiór robót, a co za tym idzie, że powódka utraciła prawo odstąpienia od zawartej umowy z uwagi na wady dzieła. Umowa o dzieło nakłada na przyjmującego zamówienie obowiązek wykonania i oddania dzieła (art. 642 k.c.), na zamawiającego zaś obowiązek odebrania dzieła, które przyjmujący wykonał zgodnie ze swym zobowiązaniem (art. 643 k.c.). Oddanie i odebranie dzieła stanowią czynności ekwiwalentne, jednak nie są to czynności tożsame (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2012 r., II CSK 21/12, Lex nr 1222148). Oddanie dzieła nie oznacza jego odbioru, nie wymaga zachowania szczególnej formy, może nastąpić zatem także poprzez czynności faktyczne. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 173/10 (niepubl.), oddanie dzieła następuje także wówczas, jeżeli z umowy inaczej nie wynika, gdy przyjmujący zamówienie stawia dzieło do dyspozycji zamawiającego, który może je odebrać, choć tego nie czyni.

Tym samym, wbrew argumentacji Sądu I instancji, w żadnym wypadku nie można uznać, że skarżąca wyraziła wolę przyjęcia dzieła i uznania świadczenia za wykonane, co za tym idzie za zasadny należy uznać podniesiony zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 643 k.c. Gdyby przyjąć argumentacją Sądu I instancji należałoby stwierdzić, że każdorazowo zakończenia prac remontowych, bez względu na to czy faktycznie zostały one ukończone, czy też nie oraz czy zostały one wykonane w sposób prawidłowy, czy też nie, prowadziłyby do uznania, że nastąpił odbiór dzieła, co za tym idzie zamawiający stracił prawo do odstąpienia od umowy z uwagi na wady dzieła – wykonanych prac.

Mając powyższe okoliczności na uwadze należy stwierdzić, że powódka nie dokonała odbioru dzieła o czym świadczy chociażby korespondencja kierowana do pozwanego w listopadzie 2015 r. oraz w styczniu 2016 r., w której powódka w sposób szczegółowy wymieniała wady wykonanego remontu oraz jednocześnie wzywając pozwanego do zmiany sposobu wykonania dzieła, wyznaczając mu przy tym 14 – dniowy termin od daty doręczenia wezwania.

Powództwo nie mogło zostać jednak uwzględnione a to z uwagi na treść sformułowanego przez powódkę żądania w treści pozwu, w którym jej pełnomocnik wyraźnie wskazał, że w związku z dokonany odstępniem od umowy, wnosi o zwrot wynagrodzenia.

Natomiast zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c., Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Nie ulega zatem wątpliwości, że powołany przepis wprowadza zasadę rządzącą rozstrzygnięciem spraw w procesie cywilnym, polegającą na tym, że zakres wyrokowania określony jest żądaniem powoda. Żądanie powoda - zarówno samo żądanie, jak i uzasadniające je okoliczności faktyczne - wyrażone jest w procesie po raz pierwszy w pozwie (art. 187 § 1 k.p.c.), stanowiąc jego treść. Granice żądania określają również wysokość dochodzonych roszczeń (J. Gudowski, M. Jędrzejewska, [w:] Komentarz do art. 321 Kodeksu postępowania cywilnego, pod red. T. Erecińskiego, Lex 2012). Dodatkowo w orzecznictwie sądowym wskazuje się, że zakaz orzekania ponad żądanie odnosi się bądź do samego żądania (petitum), bądź do jego podstawy faktycznej (causa petendi).

Sąd jest związany zarówno samym żądaniem pozwu, jak i jego podstawą faktyczną. Sąd nie może zatem zasądzać czego innego od tego, czego żądał powód, więcej niż żądał powód, ani na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda (zob. m. in. wyrok SN z dnia 9 lutego 2012 r., I PK 95/11, MoP 2012, nr 3, s. 114; wyrok SN z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 549/14, L.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że powódka jasno określiła w petitum pozwu żądanie. Domagała się bowiem zwrotu jedynie wynagrodzenia, nie domagała się odszkodowania z tytułu niewłaściwego wykonania umowy, czy naprawienia szkody na zasadach ogólnych, żądała wyłącznie zwrotu wynagrodzenia.

Sąd Odwoławczy w pełni zgadza się z konkluzją Sądu Rejonowego, który wskazał, że przyjmując, iż powódka skutecznie odstąpiła od umowy, to należy pamiętać, że odstąpienie przez zamawiającego od umowy ma charakter prawokształtujący, prowadzący do wygaszenia stosunku wynikającego z zawartej umowy, ze skutkiem wstecznym (ex tunc). Wykonanie prawa odstąpienia od umowy następuje przez złożenie przyjmującemu zamówienie jednostronne oświadczenia woli, którego skuteczność jest uzależniona od dojścia do adresata, w taki sposób, że mógł się on zapoznać z jego treścią (art. 61 k.c.). Na skutek odstąpienia od umowy przez zamawiającego kształtuje się między stronami nowy stan prawny w ten sposób, że łącząca je umowa przestaje strony wiązać.

Strony mogą dochodzić wzajemnie jedynie roszczeń określonych w art. 494 § 1 k.c. – strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy, a druga strona obowiązana jest to przyjąć. Strona, która odstępuje od umowy, może żądać nie tylko zwrotu tego, co świadczyła. Ponieważ jednak powódka nie może zwrócić świadczenia otrzymanego od pozwanego w takiej formie, winna co do zasady zwrócić mu wartość uzyskanych od niego i zatrzymanych robót. Jest to ekwiwalent tej wartości, którą dla powódki przedstawia rozpoczęty remont. Wartość użytych materiałów obliczona przez biegłego nie była przez strony kwestionowana i przedstawia ona należność przysługującą pozwanemu (por. wyrok S. A. w Warszawie z dnia 7 marca 2001 r. I ACa 512/00, OSA 2002 nr 6, poz. 34, PG 2002 nr 5, str. 50, L.).

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powódka przekazała pozwanemu kwotę 17.400 zł. Z tymże pozwany z tak otrzymanej kwoty, na swoje wynagrodzenie, za wykonane prace, przeznaczył zaledwie kwotę 3.656,80 zł, zaś pozostała kwota w wysokości 13.743,20 zł spożytkował na zakup materiałów budowlanych. Co za tym idzie w sytuacji skutecznego odstąpienia od umowy powódka winna zwrócić pozwanemu to co od niego otrzymała, a zatem ekwiwalent za świadczoną przez niego pracę, z efektów której powódka korzystała, w postaci wynagrodzenia, zwłaszcza, że nie wszystkie wykonane przez pozwanego prace zostały wykonane wadliwie. Z kolei pozwany winien zwrócić powódce to co od niej otrzymał, pamiętając, że powódka swe żądania ograniczyła (w pozwie) do zwrotu jedynie wynagrodzenia. Wskazać też należy, że zakupione materiały budowlane w dalszym ciągu są w mieszkaniu powódki. Sąd Rejonowy trafnie przyjął, że pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu kwoty 3.656,80 zł wynagrodzenia zważywszy na opinię biegłego. Kwota ta należała się nawet przy przyjęciu wadliwości niektórych prac.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację, jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. 2015 r. poz. 1800 ze zm.) zasądzać od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w apelacji.